

2. *Чепіга Я.* Раціоналізація обліку. Проведення тестів / Чепіга (Зеленкевич) Я. Ф. // Вибрані педагогічні твори: навчальний посібник / [упор., науковий редактор Л. Д. Березівська] / Інститут педагогіки АПН України. – Харків: ОВС, 2006. – С. 298–300.
3. *Ніколенко Л. Т.* Теоретичні засади навчання і виховання молодших школярів у педагогічній спадщині Я. Ф. Чепіги: дис. канд. пед. наук: 13.00.01 / Ніколенко Лідія Тимофіївна. – К.: 2000. – 4 с.
4. *Чепіга Я.* До національної школи / Я. Чепіга // Українська хата. – 1909. – № 16. – С. 337–339

Вероніка БОНДАРЕНКО

ІДЕЇ РЕЛІГІЙНОГО ВИХОВАННЯ У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ Г. ВАЩЕНКА

У сучасному суспільстві актуальною проблемою є релігійне виховання молоді. У зв'язку з сьогоденними проблемами у світі, деякі намагаються нав'язати молодому поколінню, що боротьба за нові технології є важливішим за основи виховання. Г. Ващенко один з видатних педагогів, який виступав як представник релігійно-педагогічного напрямку, для нього віра і почуття були визначені як основа виховання особистості у своїй психологічних і педагогічних працях розкрив зміст і значення системи виховання. Він по праву може мати звання педагога-державника, оскільки, вболівав за справу виховання української молоді.

Актуальність таких досліджень привернула увагу А. Бойко, В. Пашенка, Л. Петренко, В. Фазана, та представлена в їх наукових дослідженнях. Роль релігії в освітньо-виховній системі присвячено працям О. Вишневського, О. Каневської, І. Мицишин, Ю. Щербяка. Розвиток людини як особистості на основі християнських цінностей представлено у працях В. Ворожбіт, О. Жукової, Н. Коляди.

Метою статті є проаналізувати ідеї релігійного виховання у спадщині видатного українського педагога Г. Ващенко.

Григорій Ващенко вкладав в основу виховання особистості «християнське ставлення» до людини, тому що людина є образом і подобою Бога, яка б вона не була. «Все виховання української молоді мусить бути прийняте християнським духом: ми маємо виховувати риси характеру і християнський світогляд, що відповідають евангельським заповідям» [1, с. 74].

Якщо говорити про проблему особистості і суспільство, то Г. Ващенко бачить її вирішення в християнстві. Християнство налагоджує мир, злагоду та спокій у відносинах між людьми в суспільстві за допомогою християнських добродітностей, це такі як: віра, надія, любов, милосердя та ін. В Біблії написано, що віра без дії мертва, і так стверджував педагог. Він говорив, що віра повинна бути живою, це не формальність, не гра на публіку, а те чим наповнюється душа, те чим живе людина. Вона повинна бути твердою в вчинках, та не звертати уваги на спокуси. Виховання християнськими звичаями, традиціями у дітей дає надію у майбутнє, адже саме таке виховання додає людяності. Важливим місцем у вихованні в періоді раннього дитинства, на думку Г. Ващенко, належить батькам, адже вони є приклад для своєї дитини. І як наслідок говорять, що діти це є дзеркало своїх батьків. У християнській сім'ї взаємини мають ґрунтуватися на взаємоповазі та взаємодопомозі, в злагоді і любові. Невід'ємною частиною є молитва, відвідування церкви, спілкування з товаришами там, та у буденних справах дотримуватись заповідям Божих. «Релігія є не лише світоглядом, вона охоплює всю людину в цілому з її бажаннями, почуттями та вчинками» [2, с. 136]. Саме тому важливо виховувати такі звички з самого дитинства.

Християнство засуджує гордість як один з гріхів, а смиренність як благодать від Бога, і справді наприклад в випадках де зустрічаються конфлікти між людьми, набагато краще змиритися, та не впадати у крайнощі, це не призводить до поспішних невдач а навпаки зберігає спокій. Г. Ващенко зазначав, що релігія завжди мала місце в суспільстві

будь-коли, і використовувалася в практичному житті, та до неї відносилися з повагою, не так як в сучасний час. Норми моралі регулюють поведінку і спираються на християнство. Тому мораль завжди була нерозривно пов'язана з релігією.

Педагог наголошував, що саме християнська любов та довіра повинна бути покладена в основу буденного життя людей. Віра нерозлучна з любов'ю, вона має бути живою та активною у відносинах між людьми. «Діяльна любов та довіра до ближніх передбачає співчуття до них та допомогу тим, хто її потребує» [3, с. 131]. Все що створюється з любов'ю буде довіру, вона формує духовно-моральні принципи, які відтворюють позитивні вчинки, а з го́дом привички.

Г. Ващенко вважав, що невід'ємним формуванням світогляду і засобом християнського виховання є природа. «Це величезна книга, яка без жодних слів промовляє до серця людей і розкриває перед нею Всемогутність і Премудрість Божу. Ця книга говорить не тільки до дорослих, а ще й до малих дітей, бо й вони можуть відчувати ту красу природи, як вияв Божественної Краси» – зазначає Г. Ващенко [2, с. 137]. І тому дуже важливо дітям не тільки розказувати, показувати красу природи і милуватися нею, а й підштовхувати їх на думку, що вся природа створена й дарована нам Богом.

Так як Г. Ващенко сам був глибоко віруюча людина, зазначав, що важливо відноситися до християнських свят з великою повагою, бо це наголошувало на те, що цим ми показуємо свою вдячність Богу і приклад підростаючому поколінню. Свято пасхи, різдва, троїці – є нерозривною частиною життя християнина, в якому він бере активну участь.

Таким чином, розглядаючи історичну спадщину Г. Ващенко, можна сказати, що релігійне виховання це завжди була і буде невід'ємна частина людського життя, яке сполучена з морально повсякденними, буденними справами. Важливо нав'язувати це виховуючи дітей, і показувати відповідний приклад християнина, як наслідок це виховуватиме в людині – любов, надію і віру. При вихованні з любов'ю формується духовно-моральні якості, які відтворюються у повсякденному житті. Так Г. Ващенко приділив увагу відносинам між людиною та Богом на основі основних заповідей Божих.

Список використаної літератури

1. *Ващенко Г.* Виховний ідеал: Підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків. - Полтавський вісник, 1994. – 192 с.
2. *Ващенко Г.* Роль релігії в житті людства і релігійне виховання молоді // Вибрані педагогічні твори. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1997. – С.128 – 142
3. *Петренко Л. М.* Актуальні проблеми релігійного виховання особистості у педагогічній спадщині Григорія Ващенко / Л. Петренко // Збірник наукових праць Полтавського націон. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. – Серія „Педагогічні науки”. – Вип. 73. – Полтава, 2019.– С. 129-135.

Станіслав ЯЛОВИЙ

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ О. А. ЗАХАРЕНКА ПРО МЕТУ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

В історії розвитку вітчизняної педагогіки ХХ і початку ХХІ століття, свій відбиток залишив визначний науковець, академік, народний учитель, директор сільської школи Олександр Антонович Захаренко, який під час свого сумлінного, плідного, творчого життя, приділяв основну увагу вихованню особистості, а саме її меті. Педагогом Олександром Захаренком було засновано свою власну авторську школу. Яка до того, як увійти в систему навчання цієї школи, пройшла непростий шлях до становлення. Педагог вклав у її формування частинку своєї душі, і ми повинні це цінувати. О. Захаренко був організатором впровадження своїх ідей в реальність. І лише з допомоги дітей, їх батьків, а також громади, і невпинному прагненні Олександра Антоновича до чогось нового,